

Od Recenzenta

Ciągle zbyt słabo uświadamianym jest bezsporny skądinąd fakt, że mamy w Polsce wiele ważnych i ciekawych dzieł sztuki czekających na odkrycie i wiele ciekawych historii czekających na opowiedzenie. Krajobraz Wielkopolski jest fascynującym środowiskiem kulturowym obfitującym w takie zapoznane bogactwo. Książka Emiliana Prałata dotyczy historii i zabytków Kopaszewa – wsi leżącej w pobliżu Kościana, związanej z dziejami Chłapowskich – jednego z tych rodów ziemiańskich, które w znacznym stopniu określiły specyfikę naszego regionu. Dzięki pracy autora ta stosunkowo niewielka i mało znana miejscowość ma szansę zaistnieć szerzej jako swoiste „miejsce pamięci” o rodach Skórzewskich i Chłapowskich, którzy wywarli decydujący wpływ na jej kształt obecny. Z historią miejscowości związane są także postaci Adama Mickiewicza, Heleny Modrzejewskiej, Jana Koźmiana. Autor będący zarazem filologiem i historykiem sztuki umiejętnie wykorzystał swoje szerokie kompetencje, a stosując rozmaite metody badawcze, stworzył wielostronny obraz dziejów i obecnego stanu tej wyjątkowej pod wieloma względami wsi. Skrupulatnie zebrał wiadomości historyczne, przeanalizował źródła – zarówno publikowane, jak i pozostające w archiwach. Podkreślić przy tym należy, że dotarł on także do ważnych materiałów źródłowych pozostających w rękach prywatnych, dzięki czemu możliwe stało się ujawnienie wielu nieznanych dotychczas faktów historycznych. Przeprowadził również inwentaryzację zabytków, konfrontując ich obecny stan z tym utrwalonym we wcześniejszych opracowaniach i katalogach, dokonując istotnych korekt.

Tekst podzielony jest na dwie zasadnicze części: w pierwszej mającej charakter historyczny opowiedziane zostały dzieje miejscowości (ze szczególnym uwzględnieniem zespołu rezydencjonalnego) i ludzi – właścicieli, ich rodzin, słynnych gości i innych związanych z nią osób. W części drugiej autor szczegółowo i umiejętnie omawia zabytki Kopaszewa – począwszy od pałacu i kaplicy pałacowej, poprzez ich wyposażenie – łącznie z zachowanymi szczątkowo lub nawet niezachowanymi, a znanymi z opisów i źródeł pisanych – na parku i przydrożnych figurach kończąc. Podkreślić należy wielostronność kompetencji, jakie prezentuje autor w związku z analizą bardzo zróżnicowanej pod względem chronologicznym i gatunkowym materii. Dzięki niemu zabytki Kopaszewa zaczynają „przemawiać” do czytelników-widzów, którym dzięki temu „otwierają się oczy” na obecne tuż obok piękno. Autor umiejętnie różnicuje styl pisarski stosownie do

omawianego tematu. W części pierwszej omawiającej bardzo ciekawe, niekiedy dramatyczne dzieje, narracja wciąga czytelnika, który staje się niemal naocznym świadkiem (służą temu umiejętnie dobrane ilustracje archiwalne i obfite cytaty źródłowe). W części drugiej język jest precyzyjny, analityczny, z odpowiednio używanymi terminami fachowymi z historii sztuki. Zamieszczony na końcu książki słowniczek terminologiczny będzie niewątpliwie znacznym ułatwieniem dla czytelnika mniej obeznanego z tą dziedziną. To istotne, gdyż książka, będąc ambitnym opracowaniem o walorach poznawczych, jest także – a może nawet przede wszystkim – ważną publikacją popularyzującą wiedzę o miejscowości i regionie, ich bardzo ciekawej, fascynującej historii i sztuce. Jestem przekonany, że krąg jej potencjalnych czytelników będzie znacznie szerszy niż historyków oraz historyków sztuki i obejmie także wielu zainteresowanych mieszkańców, krajoznawców oraz miłośników tradycji Wielkopolski.

Prof. Jarosław Jarzewicz